

Talousvaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EY) N:o 924/2009 muuttamisesta tiettyjen rajatylittävistä maksuista unionissa perittävien palvelumaksujen ja valuutan muuntamisesta perittävien palvelumaksujen osalta (rajatylittävien maksujen ja valuutanvaihdon kulut)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EY) N:o 924/2009 muuttamisesta tiettyjen rajatylittävistä maksuista unionissa perittävien palvelumaksujen ja valuutan muuntamisesta perittävien palvelumaksujen osalta (rajatylittävien maksujen ja valuutanvaihdon kulut) (U 25/2018 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- finanssineuvos Risto Koponen, valtiovarainministeriö
- lakimies Paula Hannula, Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- maajohtaja Harri Andersson, FOREX Bank Aktiebolag sivuliike Suomessa
- lakimies Simo Räsänen, Nets Oy
- kaupallinen johtaja Sami Toivonen, Nets Oy
- johtava asiantuntija Teija Kaarlela, Finanssiala ry
- lakimies Timo Niemi, Kuluttajaliitto — Konsumentförbundet ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Finanssivalvonta

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EY) N:o 924/2009, annettu 16 päivänä syyskuuta 2009, rajatylittävistä maksuista yhteisössä ja asetuksen (EY) N:o 2560/2001 kumoamisesta har-

Valiokunnan lausunto TaVL 33/2018 vp

monisoi maasta toiseen tehtävän euromaksun samanhintaiseksi kuin vastaava kansallinen euromaksu. Tämä on omalta osaltaan johtanut alhaisiin euromaiden välisistä euromaksuista perittäviin maksuihin. Toisaalta, ei-euromaissa ei ole juurikaan kansallisia euromaksuja tai ne ovat erittäin kalliita. Siten ei-euromaiden kansalaiset ja yritykset joutuvat maksamaan kalliita palvelumaksuja tehdessään maksuja maasta toiseen tai maksaessaan ulkomailla.

Ei-euromailla on ollut mahdollisuus laajentaa asetuksen sovellusala kansallisiin valuuttoihinsa. Vain Ruotsi on kuitenkin käyttänyt hyväkseen tämän mahdollisuuden harmonisoimalla kruunumääräisen maasta toiseen tehtävän maksun hinnan samaksi kuin kruunumääräisen kansallisen maksun hinta.

Asetusehdotuksen tavoitteena on, että myös EU-alueen ei-euromaat voisivat hyötyä yllä mainitusta asetuksesta (EY) N:o 924/2009. Tämän saavuttamiseksi asetusta muutettaisiin siten, että EU-alueella maasta toiseen tehtävästä euromaksusta tulisi veloittaa sama hinta kuin kansallisessa valuutassa tehtävästä kansallisesta maksusta. Tällä lopetettaisiin nykyinen käytäntö, jossa euromaksuista euro- ja ei-euromaiden välillä peritään korkeat palvelumaksut ja siten kaadettaisiin kyseisten maiden välisen liikkuvuuden ja kaupan esteitä. Lisäksi jäsenvaltioilla säilyisi edelleen mahdollisuus liittää kansallinen valuuttansa asetuksen piiriin. Tämä tarkoittaisi, että myös kansallisessa ei-eurovaluutassa tehdystä maasta toiseen maksusta veloitettaisiin sama hinta kuin vastaavasta kansallisesta ei-euromaksusta.

Komissio pitää tätä parhaana lähestymistapana, koska kaikilla maksupalveluiden tarjoajilla on käytettävissään modernit maksujärjestelmät maasta toiseen tehtäville euromaksuille. Suurin osa ei-euromaiden maasta toiseen suoritettavista maksuista tehdään euroissa, joten säännöksen kattavuus olisi hyvä. Alhaiset euromaksujen hinnat vähentävät maksupalveluntarjoajien houkutus nostaa kansallisten maksujen hintoja kattaakseen maasta toiseen tehtävistä maksuista saatujen tulojen laskua. Vaihtoehto on myös yhdenmukainen sen tavoitteen kanssa, että euro olisi yhteinen valuutta kaikille jäsenvaltioille. Tämä lähestymistapa on myös saavuttanut eniten kannatusta asiaan liittyviltä tahoilta. Asetuksen uudelleentarkastelun yhteydessä komission tulee kuitenkin erityisesti arvioida, tulisiko kaikki EU-valuutat saattaa asetuksen sovellusalan piiriin.

Asetusehdotuksessa asetettaisiin lisää läpinäkyvyysvaatimuksia maksutapahtuman yhteydessä tehtävälle valuutanvaihdolle. Esimerkiksi kun kuluttaja tekee ulkomailla korttimaksua muussa kuin kansallisessa valuutassaan, hänelle tarjotaan kahta vaihtoehtoa: a) maksaa omassa kansallisessa valuutassaan, jolloin suoritetaan niin kutsuttu dynaaminen valuutan vaihto palveluntarjoajan ja kauppiaan pankin toimesta; tai b) maksaa maksupaikan paikallisessa valuutassa, jolloin kyseessä on niin kutsuttu ei-dynaaminen valuutanvaihto korttijärjestelmän ja kuluttajan pankin toimesta. Kuluttajat ovat valittaneet erityisesti siitä, että dynaamisessa valuutanvaihdossa heille ei tarjota riittäviä tietoja järkevän päätöksen tekemiseksi. Siten kuluttajat tahtomattaan valitsevat usein heille epäedullisemmän vaihtoehdon.

Ehdotuksen mukaan valuutanvaihtokäytäntöjen läpinäkyvyyttä kuluttajille edistettäisiin siten, että maksupalveluntarjoajan tulisi ilmoittaa maksupalvelun käyttäjälle kaikki valuutanvaihtoon liittyvät kulut mukaan lukien vaihtoehtoisen valuutanvaihtokäytännön kulut ennen kuin maksupalvelunkäyttäjä käynnistää maksun. Tämän myötä kuluttajat saisivat tietoonsa maasta toiseen tehtävän maksun kaikki kulut. Tämä myös estäisi maksupalveluntarjoajia kompensoimasta ase-

Valiokunnan lausunto TaVL 33/2018 vp

tuksen sovellusalan laajentamisen myötä väheneviä tuottojaan lisäämällä ei-läpinäkyviä valuutanvaihtoon liittyviä palvelumaksuja.

Nämä läpinäkyvyysvaatimukset tulisivat voimaan 36 kuukauden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta. Tarkemmat yksityiskohdat läpinäkyvyyden toteuttamiselle määriteltäisiin teknisellä sääntelystandardilla. Kyseisessä sääntelystandardissa määriteltäisiin myös valuutanvaihdosta perittävä maksimihinta, jota sovellettaisiin sääntelystandardin ja läpinäkyvyysvaatimuksen välisenä aikana.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto pitää komission ehdotusta kannatettavana. Komission vaikutusarviossa on käsitelty myös vaihtoehtoja, joissa asetuksen sovellusala laajennettaisiin enemmänkin kansallisia valuuttoja kattavaksi. Tämä tarkoittaisi sitä, että maasta toiseen tehtävän euromaksun ja kansallisen valuutan määräisen maksun tai missä tahansa EU-valuutassa maasta toiseen tehtävän maksun hinta harmonisoitaisiin kansallisen kansallisessa valuutassa olevan maksun hinnan kanssa. Valtioneuvoston näkemyksen mukaan myös nämä vaihtoehdot olisivat yhteismarkkinaperiaatteen mukaista ja siten hyväksyttävissä. Valuutanvaihtoa koskevat tarkemmat määräykset ovat luonteeltaan hyvin teknisiä, joten on perusteltua siirtää määräysvaltaa komissiolle ehdotetulla tavalla.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Ehdotetuilla asetuksen muutoksilla pyritään osaltaan edistämään ja syventämään EU:n sisämarkkinoita. Maksutapahtumiin liittyvien rajoitusten ja kohtuuttomiksi koettujen palvelumaksujen katsotaan estävän sisämarkkinakehitystä; rajatylittävät maksutapahtumat ovat olennainen osa kulluttajille suunnattujen rahoituspalveluiden integraatiota.

Ehdotettu sääntely on luonteeltaan voimassa olevan sääntelyn täsmentämistä. Talousvaliokunta pitää ehdotusta kannatettavana, koska sen katsotaan täydentävän tällä hetkellä voimassa olevaa maksupalvelulainsäädäntöä juuri sellaisin osin, joiden on koettu jääneen epäselviksi. Ehdotetun sääntelyn puutteena pidetään kuitenkin edelleen sen paikoittaista keskeneräisyyttä. Talousvaliokunnan saaman selvityksen mukaan uusien velvoitteiden noudattaminen komission ehdottamalla tavalla ei ole nykyisin käytössä olevilla järjestelmillä täysin ongelmaton ja se näyttäisikin vaativan vielä edelleen lisäsääntelyä teknisillä standardeilla, joista ei ole tällä hetkellä täsmällistä tietoa. Talousvaliokunta katsoo, että kannanmuodostus muun muassa sen suhteen, onko ehdotettu sääntely tarkoituksenmukainen kustannus-hyötyanalyysin valossa, edellyttäisi tämänhetkistä täsmällisempää tietoa muun muassa toimijoille muutoksen aiheuttamista kustannuksista.

Valuutanvaihdon kustannukset. Asetusehdotuksen mukaan valuutanvaihdon kustannusten läpinäkyvyyttä edistettäisiin velvoittamalla maksupalveluntarjoajat ilmoittamaan ennen maksun käynnistämistä palvelun käyttäjälle kaikki valuutanvaihdon kulut mukaan lukien myös vaihtoehdoisen valuutanvaihtokäytännön kulut. Talousvaliokunta muistuttaa, että valuutanvaihdon kustannusten esittämisveloitteita säädettäessä tulee huomioida, mistä kaikista elementeistä valuutanvaihdon kustannukset muodostuvat ja missä maksutapahtuman vaiheessa maksujen lopulli-

Valiokunnan lausunto TaVL 33/2018 vp

nen suuruus määräytyy. Valuuttojen hinnat muuttuvat jatkuvasti, mikä merkitsee joka tapauksessa kurssiriskiä kaikille maksuketjussa mukana oleville tahoille. Tämä riski kasvaa, mitä pidempään maksutapahtumaan kuluu aikaa. Tässä valossa jo yksinomaan maksutapahtuman loppuunsaattamisen nopeuttaminen on omiaan pienentämään epävarmuutta maksun lopullisesta suuruudesta.

Hintakatto. Kuten valtioneuvosto on kirjelmässään todennut, talousvaliokunta huomauttaa, että yksityiskohtainen hintasääntely ja mekaaniset hintakatot voivat toimia vastoin tarkoitustaan ja kuluttajan etua, jos ne käytännössä johtavat esimerkiksi uusien palvelujen kehittämisen rajoitukseen. Käsillä olevan lainsäädäntöehdotuksen suhteen valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena säätää ensin nykyistä laajempia hinnanmuodostuksen läpinäkyvyysvaatimuksia, ja jos nämä toimet eivät johda kohtuuttomien palvelumaksujen perimisen vähentymiseen, tulee vasta toisessa vaiheessa arvioida hintasääntelyä.

Lopuksi. Euroalueen ulkopuolella tapahtuvissa maksuissa kuluttaja maksaa paikallisen toimijan veloittamat sekä valuuttakurssista että valuuttalisästä aiheutuvat kulut. Näiden kulujen lisäksi maksupalvelun käyttäjälle voi kohdistua vielä lisäksi kuluja maksuvälineen luotto-ominaisuuden käyttämisestä. Lopullinen kustannus tulee siten esiin vasta, kun koko maksutapahtuma on saatettu päätökseen. Maksupalvelun tarjoajalle kohdistettavien velvoitteiden säätämisessä tulee huomioida nämä tekijät ja pyrkiä löytämään tarkoituksenmukainen tasapaino palveluntarjoajan velvoitteiden ja palvelun käyttäjän tiedontarpeen välillä.

Viimeaikaisesta finanssialan uudesta sääntelystä huomattava osa on ollut läpinäkyvyyttä ja menettelytapoja koskevaa. Talousvaliokunta pitää tätä myönteisenä, mutta ilmaisee huolensa toimialan tuote- ja hintasääntelyn suhteen, koska se voi hyvästä tarkoituksestaan huolimatta toimia toisin kuin lainsäädäntöä laadittaessa on ennakoitu, sikäli kun sääntely liiallisessa yksityiskohtaisuudessaan haittaa tervettä kilpailua tai palvelutuotteiden kehitystyötä.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Talousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa edellä esitetyin huomautuksin valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 14.6.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Martti Mölsä sin
varapuheenjohtaja Harri Jaskari kok
jäsen Harry Harkimo liik
jäsen Petri Honkonen kesk
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Laura Huhtasaari ps

Valiokunnan lausunto TaVL 33/2018 vp

jäsen Lauri Ihalainen sd
jäsen Katri Kulmuni kesk
jäsen Eero Lehti kok
jäsen Lea Mäkipää sin
jäsen Johanna Ojala-Niemelä sd
jäsen Arto Pirttilahti kesk
jäsen Hanna Sarkkinen vas
jäsen Ville Skinnari sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Teija Miller